

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษารูปแบบและปัจจัยที่เอื้อต่อการเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น เนื่องจากพฤติกรรมดังกล่าวของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นปัญหาต่อการพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของไทย ซึ่งแท้จริงแล้วพฤติกรรมเหล่านี้ได้เกิดขึ้นมาเป็นระยะเวลานานแล้วตั้งแต่ในยุคอดีต แต่ปัจจุบันสภาพการณ์ของท้องถิ่นได้มีการเปลี่ยนแปลงไปทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งได้มีการตราพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 ซึ่งได้กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมาควบคุมและจัดการเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบในประเทศไทย รวมทั้งได้มีบทบัญญัติกำหนดห้ามมิให้ผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือผู้ใดกระทำการเพื่อเป็นการจูงใจผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้ลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ตนเอง หรือผู้สมัครคนอื่น ๆ หรือให้งดเว้นการลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครใด

โดยผู้วิจัยได้ใช้บทบัญญัติในมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 ตลอดจนทฤษฎีความต้องการ ทฤษฎีชนชั้นนำ ทฤษฎีความสัมพันธ์แบบผู้อุปถัมภ์ - ผู้ใต้อุปถัมภ์ มาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยในประเด็นสำคัญได้ดังต่อไปนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย -

การศึกษาวิจัยเรื่องพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตพื้นที่อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบของพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่นว่าเป็นไปตามข้อห้ามในมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 และจะมีรูปแบบเหมือนพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้ง

ระดับประเทศหรือไม่ อย่างไร ตลอดจนศึกษาว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่เอื้อต่อการเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 7 แห่ง ในเขตพื้นที่อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ทำการวิจัยในครั้งนี้ เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จาก 7 ตำบล ได้แก่ ตำบล วังทอง ตำบล ดินทอง ตำบลชัชنامه ตำบลวังพิรุณ ตำบลท่าหมื่นราม ตำบลหนองพระ และตำบลแม่ระกา ในเขตพื้นที่ของอำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งประกอบด้วยผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 40,922 คน ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 387 คน และผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 29 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ทำการวิจัย เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จาก 7 ตำบล ในเขตพื้นที่ของอำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 396 คน ซึ่งได้มาโดยเริ่มจากการคัดเลือก จังหวัด อำเภอ และตำบลที่จะทำการวิจัยตามจุดมุ่งหมาย จากนั้นจึงทำการกำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลของภายในแต่ละตำบล ซึ่งตำบลที่มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมาก จะมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างมากตามลำดับ แล้วจึงทำการแบ่งกระจายเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ส่วนกลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จาก 7 ตำบล ในเขตพื้นที่อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก คัดเลือกเพื่อทำการสัมภาษณ์แบบเจาะจง ตำบลละ 3 คน รวม 21 คน โดยเลือกเฉพาะผู้ที่สามารถให้ข้อมูลได้ดีและสะดวกในการสัมภาษณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามใช้กับกลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยแบ่งรายละเอียดเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นคำถามข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับรูปแบบพฤติกรรมเบี่ยงเบนการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น และส่วนที่ 3 เป็นคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้อต่อการเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น

ส่วนแบบสัมภาษณ์นำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล โดยได้แบ่งรายละเอียดออกเป็น 3 ส่วน เช่นเดียวกัน ได้แก่ ส่วน 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ส่วนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้อต่อการเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผลงานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องรวมทั้งจากระเบียบกฎหมายเลือกตั้ง และได้ขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 7 แห่ง ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในการจัดการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2548 จำนวน 396 ชุด ได้รับกลับคืนมาจำนวน 380 ชุด (คิดเป็นร้อยละ 95 ของจำนวนแบบสอบถามที่ส่งออกไปทั้งหมด) ส่วนแบบสัมภาษณ์ผู้วิจัย และผู้ช่วยได้ออกทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลด้วยตนเอง

การประมวลผลข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบสอบถาม ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป spss (statistical package for social science) และวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล โดยใช้สถิติร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่นโดยใช้สถิติร้อยละ รวมทั้งวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้อต่อการเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่นโดยใช้สถิติร้อยละ และส่วนที่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับรูปแบบพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น และความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้อต่อการเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้นำมาทำการตรวจสอบว่า สอดคล้องกับกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์การวิจัยหรือไม่ จากนั้นนำมาเรียบเรียงและสรุปเป็นภาพรวม โดยใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผลโดยวิธีพรรณนาความ

1.3 ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ศึกษากรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตพื้นที่ของอำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งมุ่งศึกษาหาคำตอบเกี่ยวกับรายละเอียดของพฤติกรรมการหาเสียงดังกล่าวที่เป็นปัญหาต่อการพัฒนาการเมืองระบอบประชาธิปไตยว่ามีรูปแบบตามมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 หรือไม่ และแตกต่างกันกับพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับประเทศอย่างไรบ้าง รวมทั้งศึกษาว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่เอื้อต่อการเกิดพฤติกรรมเหล่านี้ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสรุปผลการวิจัยออกเป็นประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้

1.3.1 จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง นับถือศาสนาพุทธ มีอายุระหว่าง 41-50 ปี สถานภาพสมรส อาชีพเกษตรกร ระดับการศึกษาจบชั้นประถมศึกษา และมีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 5,000 บาท

1.3.2 รูปแบบพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ที่กลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งกลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ได้พบเห็นเหมือนกันมากกว่ารูปแบบอื่นๆ คือการหาเสียงโดยการกล่าวโจมตี และใส่ร้ายผู้สมัครฝ่ายตรงข้ามด้วยข้อความที่เป็นเท็จและเกินความจริง ส่วนรูปแบบที่กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม พบเห็นเหมือนกันน้อยกว่ารูปแบบอื่นๆ คือการใช้อิทธิพลข่มขู่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใดๆ เพื่อให้ไปลงคะแนนให้แก่ตนเอง หรือห้ามมิให้ไปลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนอื่น ๆ ซึ่งรูปแบบของพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่นที่พบเห็นในการเลือกตั้งครั้งนี้ ได้เป็นไปตามข้อห้ามในมาตรา 57 แห่ง พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545

1.3.3 ปัจจัยที่เอื้อต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งกลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ต่างก็มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยดังกล่าว ในลักษณะที่เหมือนกันในบางปัจจัย ตัวอย่างเช่น ปัจจัยด้านฐานะรายได้ กลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งฯ มีความคิดเห็นทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยที่ว่า การหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ด้วยการใช้นโยบาย และการแจกของ ฯลฯ มักเกิดขึ้นในพื้นที่ที่ประชาชนมีฐานะยากจน รวมทั้งการที่ประชาชนส่วนใหญ่มักจะเลือกหรือลงคะแนนให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิก

สภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีฐานะร่ำรวยและมีชื่อเสียงในชุมชน ซึ่งไม่ต่างกันกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและกลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ต่างก็มีความคิดเห็นทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับกรณีดังกล่าวเช่นเดียวกัน นอกจากนั้นแล้วปัจจัยในด้านอื่นๆ ได้แก่ ระดับการศึกษาของประชาชน ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง กลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งฯ มีความคิดเห็นทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยที่ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มักจะหาเสียงเลือกตั้งด้วยการใช้เงินซื้อเสียง การแจกของ ฯลฯ กับประชาชนที่มีการศึกษาน้อย ซึ่งไม่ต่างกันกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีความคิดเห็นทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับกรณีดังกล่าว ส่วนปัจจัยด้านสภาพสังคม กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ต่างก็มีความคิดเห็น ทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยเหมือนกันที่ว่าประชาชนไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เพราะ ถูกชักนำ ขอร้อง หรือถูกบังคับจากผู้นำชุมชนหรือผู้ที่มิมีบุญคุณที่เคยช่วยเหลือกันมา และในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มักจะมีบุคคลในชุมชน/หมู่บ้าน ทำตัวเป็นหัวคะแนนมาต่อรองกับผู้สมัครรับเลือกตั้งว่าจะจัดหาคะแนนให้

แต่สิ่งที่กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม มีความคิดเห็นแตกต่างกันได้แก่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านทัศนคติ ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นด้วยที่ประชาชนส่วนใหญ่คิดว่าเมื่อได้พบผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหาเสียงด้วยการใช้เงินซื้อเสียง และแจกของ หรือกระทำการอื่นๆ ที่ผิดกฎหมายเลือกตั้ง ไม่ควรจะไปแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพราะจะทำให้เสียเวลาและได้รับความเดือดร้อน แต่กลุ่มผู้มีสิทธิเลือกตั้งฯ ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับกรณีดังกล่าว ส่วนปัจจัยด้านสภาพการเมือง กลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในเชิงที่เห็นด้วยที่ว่าในพื้นที่ที่มีการแข่งขันทางการเมืองสูง และมีการลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหลายคน มักจะมีการหาเสียงโดยการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง เช่น การใช้เงินซื้อเสียง การแจกของ ฯลฯ รวมทั้งเห็นด้วยที่ว่าในพื้นที่ที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีความเกี่ยวข้องกับนักการเมืองในระดับประเทศ มักจะมีการหาเสียงเลือกตั้งด้วยวิธีที่ผิดกฎหมาย เช่น การใช้เงินซื้อเสียง การแจกของ ฯลฯ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งฯ ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับกรณีดังกล่าว นอกจากนั้นแล้ว

ปัจจัยทางด้านสภาพประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างผู้สมัคร รับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่เห็นด้วยที่ว่า การหาเสียงโดยการจัดเลี้ยง และจัดมหรสพต่างๆ ถือเป็นเรื่องปกติตามประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่น แต่กลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งฯ บางส่วนกลับเห็นด้วยกับกรณีดังกล่าว

ส่วนประเด็นความต้องการมีตำแหน่ง เกียรติยศและชื่อเสียง ซึ่งผู้วิจัยได้สอบถามความคิดเห็นเฉพาะกลุ่มตัวอย่างของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปรากฏว่าส่วนใหญ่เห็นด้วยที่ว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งฯ ใช้วิธีการหาเสียงเลือกตั้งที่ผิดกฎหมาย เพราะต้องการให้ตนเองได้รับเลือกตั้ง ซึ่งมีเหตุจูงใจจากประเด็นดังกล่าว

2. อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่องพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตพื้นที่อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2547 จากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

2.1 รูปแบบของพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น

ผลการวิจัยพบว่าในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 7 แห่ง ในเขตพื้นที่อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล พบเห็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ใช้รูปแบบพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้ง ด้วยการกล่าวโจมตีผู้สมัครฝ่ายตรงข้าม ด้วยข้อความ ที่น่าจะเป็นเท็จหรือเกินความจริงมากที่สุด ส่วนรูปแบบการให้สัญญากับคนในหมู่บ้านหรือชุมชน ว่าเมื่อได้รับการเลือกตั้งแล้วจะสร้างสิ่งสาธารณประโยชน์ให้ การใช้เงินซื้อเสียงและแจกของ การจัดให้มีมหรสพหรืองานเลี้ยง การจัดงานเที่ยวตลอดจนการใช้อิทธิพลบังคับ มีบ้างเพียงเล็กน้อยในการเลือกตั้งครั้งนี้

ตรงกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่พบว่ามีผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคนได้ใช้วิธีหาเสียงโดยการกล่าวโจมตีผู้สมัครฝ่ายตรงข้าม ด้วยข้อความที่น่าจะเป็นเท็จหรือเกินความจริงมากกว่าการหาเสียงรูปแบบอื่น และ

รูปแบบการหาเสียงที่พบใหม่ในการเลือกตั้งครั้งนี้ เช่น การจัดรถรับส่งเพื่อให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ไปทำงานต่างจังหวัดลงคะแนนให้ และการจ้างชาวบ้านช่วยเดินหาเสียงให้โดยจ่ายค่าจ้างเป็นจำนวนเงินที่สูงกว่าปกติ

ซึ่งรูปแบบพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่นตามที่ได้กล่าวข้างต้น เหมือนกับรูปแบบพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้ง หรือรูปแบบการทุจริตเลือกตั้งในระดับประเทศ ซึ่งพงษ์พันธ์ ธีรทองทวี (2542: 14-21) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการกระทำผิดต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2541 ไว้แล้ว เพียงแต่รูปแบบการหาเสียงยังไม่มีหลากหลายและซับซ้อน อาจจะเป็นเพราะว่าการหาเสียงเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น ผู้สมัครรับเลือกตั้งอาจจะมีเงินทุนที่ใช้ในการหาเสียงน้อย จึงได้เลือกใช้แต่รูปแบบหรือวิธีการหาเสียงที่ง่าย เสียค่าใช้จ่ายน้อย และนอกจากนั้นยังสามารถหลบเลี่ยงไม่ให้เกิดความผิดตามกฎหมายได้ เช่น ใช้วิธีการกล่าวโจมตีผู้สมัครฝ่ายตรงข้าม เนื่องจากส่วนใหญ่แล้วจะหาพยานหลักฐานมายืนยันเพื่อเอาผิดได้ยากกว่าการหาเสียงรูปแบบอื่นๆ สอดคล้องกับการวิจัย เรื่อง “เลือกตั้งวิกฤติ : ปัญหา และทางออก” ของ สมบัติ จันทรวงศ์ (2536: 188-195) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า การปราศรัยและการออกเอกสารประชาสัมพันธ์ตนเองกับประชาชน เป็นสิ่งที่ผู้สมัครไม่ใส่ใจ จะกระทำกันมากนัก กลับปรากฏว่าการปราศรัยโจมตี หรือการปล่อยข่าวลือ หรืออาจจะมีการออกเอกสารโจมตีคู่ต่อสู้ควบคู่กันไปด้วยก็ได้ สำหรับการปราศรัยหาเสียงโจมตีกันอย่างรุนแรงนั้น อาจจะเป็นการโจมตีที่ตัวบุคคล โดยเฉพาะเรื่องความสามารถ หรือความประพฤติส่วนตัว และโจมตีโครงการที่ตัวบุคคล สนับสนุนหรือโจมตีผลงานของทั้งพรรคการเมือง ควบคู่กันไปกับการปราศรัย และการออกเอกสารโจมตี ก็คือการปล่อยข่าวลือเพื่อทำลายชื่อเสียงของผู้สมัครอื่น หรือพรรคการเมืองที่คู่แข่งของตนสังกัดอยู่ ข่าวลือนั้นมีความหมายเป็นไปได้ทั้งข่าวจริงที่ยังไม่ได้รับการเปิดเผยกับข่าวที่ไม่มีข้อมูลความจริง การสร้างข่าวลือที่บรรดาผู้สมัครและทีมงานสร้างขึ้นมาสาดโคลนใส่กันนั้นมีวิธีการสื่อสารได้หลายแบบ แต่ที่นิยมกันก็คือการใช้คนพูดบอกข่าวกันไปจากปากสู่ปาก การสร้างข่าวลือจึงเป็นการลงทุนที่น้อย แต่ได้ผลดีและเป็นที่นิยมใช้กัน ในการเลือกตั้งทุกครั้ง

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ขององค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 7 แห่ง ในเขตพื้นที่อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น พบพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้ง มีรูปแบบเป็นไปตามข้อห้ามในมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545 และมีรูปแบบคล้ายคลึงกับการหาเสียงเลือกตั้งระดับประเทศ

2.2 ปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น

จากผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้อต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 7 ตำบล ในเขตพื้นที่อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2547 ดังนี้

ในด้านฐานะรายได้ กลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับคำกล่าวที่ว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งมักจะหาเสียงด้วยการใช้เงินซื้อเสียงและแจกของในพื้นที่ที่ประชาชนมีฐานะยากจน และประชาชนส่วนใหญ่มักจะเลือกหรือลงคะแนนให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีฐานะร่ำรวยและมีชื่อเสียงในชุมชน ส่วนในด้านระดับของการศึกษา กลุ่มตัวอย่างของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยที่ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งฯ มักจะหาเสียงเลือกตั้งด้วยการใช้เงินซื้อเสียง แจกของกับประชาชนที่มีการศึกษาน้อย เนื่องจากสามารถชักจูงได้ง่าย ตรงกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที่ไม่เห็นด้วยกับกรณีก้าวเช่นเดียวกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยในเรื่อง “เลือกตั้งวิกฤติ : ปัญหาและทางออก ” ของ สมบัติ จันทรวงศ์ (2536: 230-237) ที่ค้นพบว่าความเหลื่อมล้ำค่าสูงทางด้านเศรษฐกิจ ระหว่างสังคมเมืองและสังคมชนบท จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่น่าไปสู่ปัญหาการทุจริตการเลือกตั้ง และชาญศักดิ์ ถวิล (2544: 1-17) ได้กล่าวไว้ในรายงานการวิจัยของสถาบันพระปกเกล้าเรื่อง “ บทเรียนจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อปรับปรุงระบบการเลือกตั้งให้ดีขึ้น ” ถึงการซื้อขายคะแนนเสียงเลือกตั้ง ว่าการหาเสียงด้วยวิธีนี้กระทำได้ง่ายในชนบทกับกลุ่มผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มผู้มีรายได้ต่ำ ทั้งนี้เพราะกลุ่มประชากรเหล่านี้มีการศึกษาน้อย พร้อมทั้งขาดความรู้ความสามารถและทรัพย์สินเงินทอง ที่จะนำไปใช้ประกอบอาชีพให้มีรายได้เพียงพอต่อการเลี้ยงดูครอบครัวและดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพได้

ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าในสภาพการณ์ปัจจุบันประชาชนในชนบทมองการเมืองระดับท้องถิ่นเป็นเรื่องที่ใกล้ตัว ดังนั้นการดำเนินนโยบาย หรือการดำเนินโครงการต่างๆ ของผู้แทนประชาชนที่ได้รับเลือกให้ไปทำหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนตำบล อาจจะส่งผลกระทบโดยตรงกับตนเองได้ ประกอบกับผู้สมัครรับเลือกตั้งในระดับหมู่บ้านและตำบลส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่ หรือเป็นบรรดาเครือญาติกัน ดังนั้นข้อมูลต่างๆเกี่ยวกับตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งที่นำไปใช้ประกอบการตัดสินใจในการลงคะแนน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องพฤติกรรมส่วนตัวและผลงานต่างๆ จึงเป็นที่รู้จักของประชาชนในพื้นที่เป็นอย่างดี รวมทั้งอาจจะเป็นผลจาก

การที่พระราชบัญญัติ การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 ได้กำหนดไว้ว่าการหาเสียงเลือกตั้งอย่างไรเป็นความผิดและมีบทลงโทษไว้ชัดเจน ซึ่งมีผลต่อตัวผู้กระทำผิดและผู้ร่วมกระทำผิดด้วย ตลอดจนได้มีการรณรงค์และ การประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานที่รับผิดชอบ และเกี่ยวข้องกับการ จัดให้มีการเลือกตั้ง เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง จังหวัด อำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการทุจริตเลือกตั้งและเลือกคนดีไปเป็นตัวแทนให้แก่ประชาชน จึงมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้ความคิดเห็นของประชาชนได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ซึ่งได้ตรงตามข้อคิดเห็นในหนังสือเรื่องทางออกการเมืองไทยของ วิทากร เชียงกูล (2531: 33) ที่ได้เขียนไว้ว่า “ ในต่างจังหวัดหลายจังหวัดอาจจะมีการลงทุนซื้อคะแนนเสียงหรือให้สินจ้างรางวัล เพื่อกระตุ้นชักชวนเกมบังคับให้มีคนมาลงคะแนนกันมากๆ อัตราส่วนผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งจึงสูงตาม แต่นี่ก็คงจะเป็นความจริงเพียงบางส่วน จริงๆแล้วคนต่างจังหวัดไม่ใช่จะซื้อได้ทั้งหมด ในหลายเขตเลือกตั้งก็ได้มีการเลือกผู้แทนฯ เพราะประชาชนเชื่อถือที่ความสามารถ คุณสมบัติ อุดมการณ์ และนโยบายของผู้สมัครมากกว่าเพราะหวังว่าจะได้สินจ้างรางวัล แต่ก็มีในบางท้องที่ที่ประชาชนเลือกผู้สมัคร ที่ทุ่มเงินให้ประชาชนหรือให้บำรุงท้องถิ่น ก็ไม่ได้แปลว่าประชาชนโง่เขลา ไม่เข้าใจประชาธิปไตย ประชาชนอาจเห็นว่าการดึงเงินจากผู้สมัครมากระจายให้พวกตนนั้นเป็นประชาธิปไตยที่เห็นผลกว่าการมีผู้แทนฯในสภาก็ได้ เพราะประสบการณ์ที่ผ่านมาสอนให้ประชาชนเห็นว่าเลือกผู้แทนฯไปแล้วก็ไม่ได้มีอะไรดีขึ้นมา โอกาสที่จะได้อะไรบ้างจึงอยู่ที่การต่อรองกับผู้สมัครรับเลือกตั้งในตอนที่หาเสียงเลือกตั้งมากกว่า ”

ด้านความต้องการมีตำแหน่งเกียรติยศและชื่อเสียง เหตุผลที่ว่าเพราะเหตุใดผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จึงใช้วิธีการหาเสียงเลือกตั้งที่ผิดกฎหมายนั้น กลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ ได้ให้ข้อมูลว่าสาเหตุที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ได้ใช้วิธีการหาเสียง ที่ผิดกฎหมายเลือกตั้ง เพราะผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคนต้องการให้ได้รับการเลือกตั้งและมีตำแหน่ง ยังมีการแข่งขันหรือมีผู้สมัครมากเท่าใดก็ยิ่งใช้วิธีการหาเสียงที่ผิดกฎหมายมากเท่านั้น และยังเกิดจากการที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคนไม่เคยสร้างผลงานหรือช่วยเหลือชาวบ้านมาก่อนเลย เมื่อถึงคราวที่มีการเลือกตั้งก็จะใช้วิธีซื้อเสียง หรือวิธีการอื่นๆที่ผิดกฎหมายเลือกตั้ง ส่วนผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคนคิดว่าการลงทุนด้วยการใช้เงินซื้อเสียง แจกของ ฯลฯ คุ่มค่ากับการที่จะได้รับคำตอบแทนรายเดือน รวมทั้งชื่อเสียงเกียรติยศ และการยอมรับจากสังคม ตลอดจนผลประโยชน์อื่นๆ สุดท้ายเกิดจากการขาดจิตสำนึก และขาดความรู้ ความเข้าใจในกฎหมายเลือกตั้ง สอดคล้องกับทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ ที่ได้กล่าวไว้ว่าความต้องการทางสังคมเป็นความต้องการใน

ลำดับสาม เป็นความต้องการที่เกี่ยวพันกับการมีเพื่อนและการถูกยอมรับโดยบุคคลอื่น และความต้องการเกียรติยศชื่อเสียงเป็นความต้องการลำดับสี่ เป็นความต้องการของบุคคลที่สร้างการเคารพตนเอง และการได้รับการยกย่องเชชมจากบุคคลอื่น รวมทั้งความต้องการที่จะสมหวังในชีวิตเป็นความต้องการในลำดับสูงสุด ซึ่งเป็นความต้องการที่จะบรรลุความสมหวังของตนเองด้วยการใช้ความสามารถ ทักษะและศักยภาพอย่างเต็มที่ บุคคลที่ถูกงูใจด้วยความต้องการสมหวังของชีวิต จะแสวงหางานที่ทำทลายความสามารถของพวกเขา

นอกจากนั้นในด้านทัศนคติ กลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ ไม่เห็นด้วยที่กล่าวว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หาเสียงด้วยการใช้เงินซื้อเสียง การแจกของ ฯลฯ ถือเป็นสิ่งที่ปกติ โดยให้เหตุผลว่าเป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่เห็นด้วยเช่นเดียวกันตามที่กล่าว จึงไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัย เรื่องเลือกตั้งวิกฤติ : ปัญหาและทางออกของสมบัติ จันทรวงศ์ (2536: 223) ที่ได้กล่าวว่าวัฒนธรรมและทัศนคติของผู้เลือกตั้ง เป็นสาเหตุและปัจจัยอย่างหนึ่งที่เอื้อต่อการก่อให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้ง และพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งที่เกี่ยวกับการแจกเงินหรือสิ่งของ ซึ่งเป็นความผิดตามกฎหมายเลือกตั้งนั้น ไม่ได้เป็นสิ่งที่ผู้กระทำผิดหรือสังคมมีความรู้สึกว่าเป็นความผิดร้ายแรงชัดแจ้งอย่างเดียวกันกับการประกอบอาชญากรรมทั่วไป แต่อย่างไรก็ตาม อันที่จริงแล้วประชาชนจำนวนไม่น้อยอาจจะถือว่าพฤติกรรมเบี่ยงเบนดังกล่าวเป็นเรื่องปกติก็ได้ เพราะถ้าการเลือกตั้งทุกระดับมีการแจกเงิน มีการได้เงินจนทำให้ผู้เลือกตั้งเคยชิน โดย ถือว่าเป็นการตอบแทนซึ่งกันและกันแล้วก็ไม่แน่ว่าจะเป็นสิ่งที่ผิด หรือในบางพื้นที่การรับเงินซื้อเสียงแล้วลงคะแนนให้ตามที่ตกลงกันไว้ก็ให้ถือเสียว่าเป็นการตอบแทนบุญคุณกับผู้ที่มีอิทธิพลในท้องถิ่นก็เป็นได้ โดยเฉพาะประชาชนที่ยากจนนั้น คงจะเป็นเรื่องยากที่จะอธิบายให้เขาเหล่านั้นได้เข้าใจว่าการยอมรับเงินแลกกับการลงคะแนนให้แก่ผู้ที่มีบุญคุณดังกล่าว เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายหรือผิดศีลธรรมอย่างไร อย่างน้อยที่สุด การแจกเงิน แจกสิ่งของในรูปต่างๆ ก็ถือว่าเป็นสิ่งที่ทำได้โดยถูกต้องตามกฎหมาย หากการกระทำนั้นเกิดขึ้นก่อนมีพระราชบัญญัติกำหนดการเลือกตั้งออกมา

ในส่วนความคิดเห็นที่ว่า เมื่อได้พบเห็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหาเสียงด้วยการใช้เงินซื้อเสียง การแจกของ หรือการกระทำอื่นใดที่ผิดกฎหมายเลือกตั้ง ไม่ควรที่จะแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้น ทั้งกลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ได้มีความคิดเห็นที่

แตกต่างกัน โดยที่กลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งฯ ส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่าเห็นด้วยเป็นจริงตามที่กล่าว อาจจะ
เป็นเพราะประชาชนยังมีความคิดว่า การไปแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว เป็นเรื่องที่ไม่ควรกระทำหรือเข้า
ไปยุ่งเกี่ยวเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากตนเองอาจจะได้รับความเดือดร้อนและเสียเวลาที่จะต้องไปเป็นพยานหรือถูก
สอบสวน ซึ่งมีได้เกิดประโยชน์กับตนเอง แต่กลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่เห็นด้วยกับการกระทำดังกล่าว
อาจเป็นเพราะต้องการให้ข้อมูลหรือแจ้งเบาะแสเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อทางราชการ อีกทั้งไม่ต้องการให้มีการ
หาเสียงเลือกตั้งที่ผิดกฎหมาย หรือต้องการช่วยผู้สมัครฝ่ายของตนเองให้ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง โดย
คอยจะจับผิดผู้สมัครฝ่ายตรงข้าม จึงไม่เป็นเรื่องแปลกที่จะกล้าไปแจ้งเบาะแสของพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการ
หาเสียงที่เป็นความผิดตามกฎหมายเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง พร้อมทั้งกล้ายืนยันและเป็นพยานในการ
สอบสวนความผิดดังกล่าวต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง

จึงเป็นไปได้ว่าในการเลือกตั้งครั้งนี้ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภา
องค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 7 ตำบล ในเขตอำเภอวังทอง จังหวัด
พิษณุโลก ที่ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร มีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท ต่อเดือน ซึ่งจัดได้ว่า มีฐานะยากจน
และจบการศึกษาเพียงระดับประถมศึกษา ไม่ได้ไปลงคะแนนให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใด เพราะได้รับการ
แจกเงินหรือแจกของ แต่อาจจะเป็นเพราะส่วนใหญ่ต้องการที่จะเลือกคนดี มีความรู้ความสามารถ เข้าไปเป็น
ตัวแทนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อช่วยในการผลักดันงบประมาณมาพัฒนาหมู่บ้าน หรือเลือก
ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เป็นเครือญาติกันมากกว่า หรืออาจเป็นเพราะความที่เกรงกลัวต่อความผิดตาม
พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 แม้แต่การแจ้งข้อมูลการหา
เสียงเลือกตั้งที่ผิดกฎหมายของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ประชาชนยังคิดว่าควรที่จะให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่
ด้วยเหตุผลที่เป็นเพราะการมีจิตสำนึกที่ดี หรือเพื่อชัยชนะในการเลือกตั้งของญาติพี่น้องพวกพ้องของตนเองก็
ตาม

ด้านสภาพสังคม กลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและ
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยที่ว่า การไปลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้ง
สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเพราะถูกชักนำ ขอร้อง หรือถูก
บังคับจากผู้นำชุมชน หรือผู้มีบุญคุณที่เคยช่วยเหลือกันมาก่อน รวมทั้ง ไม่เห็นด้วยที่ว่าในการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มักจะมีบุคคลในชุมชนหรือ
หมู่บ้านทำตัวเป็นหัวคะแนนมาคอยต่อรองกับผู้สมัครรับเลือกตั้งว่าจะจัดหาคะแนนให้ ซึ่งตรงกับความ
คิดเห็นของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบาง
คน ที่ไม่เห็นด้วยตามที่กล่าว จึงไม่เป็นไปตามทฤษฎีชนชั้นนำ ที่กล่าวว่าชนชั้นสูงสุดจะมีอำนาจและครอบงำ

การตัดสินใจที่สำคัญในสังคม และทฤษฎีความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ – ผู้ได้อุปถัมภ์ ที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับผู้ตาม เป็นความสัมพันธ์ที่เปลี่ยนแปลงไม่แน่นอน และอาจจะจบสิ้นลงได้ตลอดเวลาขึ้นอยู่กับผลประโยชน์ ซึ่งมักอยู่ในรูปเงินทอง หรือตำแหน่งทางการเมือง รวมทั้งแนวคิดเกี่ยวกับระบบอุปถัมภ์ ที่กล่าวถึงความสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนระหว่างคนในสังคมที่มีฐานะบทบาทต่างกัน ซึ่งผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือ หรือผู้ที่มีฐานะต่ำกว่าจะต้องตอบแทนด้วยการให้ความจงรักภักดี นอกจากนั้นแล้วยังไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยเรื่อง “เลือกตั้งวิกฤติ: ปัญหาและทางออก” ของสมบัติ จันทรวงศ์ (2536 : 31-32) ที่กล่าวไว้ว่าประชาชนคนไทยส่วนใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนที่อยู่ในชนบทห่างไกลนั้น ยังไม่เป็นตัวของตัวเอง หากยังคงอยู่ภายใต้การครอบงำของผู้ที่เหนือกว่าด้านความคิด สถานะทางสังคมและเป็นผู้ที่ตนสามารถพึ่งพิงได้เมื่อมีปัญหา ด้วยเหตุนี้จึงนิยมที่จะลงคะแนนเสียงเลือกตั้งตามแต่ที่ผู้นำในระดับใกล้ชิดจะสั่งการ และเป็นเพราะบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดและมีบุญคุณกันอยู่กับตนคือผู้นำท้องถิ่นที่ใกล้ชิดบวกมา โดยทางทฤษฎีแล้วห้วคะแนนระดับล่างคือกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะทำหน้าที่เสมือนเป็นตัวกลางที่แจกจ่ายเงินและสิ่งของต่อไปยังชาวบ้านอีกทีหนึ่ง และในทางปฏิบัติแล้วย่อมเป็นเรื่องปกติโดยทั่วไปที่ห้วคะแนนจะได้รับค่าตอบแทนสูงกว่าชาวบ้าน

อาจเป็นไปได้ว่าในการเลือกตั้งครั้งนี้ สภาพฐานะรายได้ของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีระดับใกล้เคียงกับประชาชนหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่ เพราะส่วนใหญ่แล้วประกอบอาชีพเกษตรกรเหมือนกัน ความสัมพันธ์แบบระบบอุปถัมภ์ระหว่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งกับผู้สมัครรับเลือกตั้งจึงไม่น่าจะเกิดขึ้น ดังนั้นการไปลงคะแนนให้กันเพราะมีบุญคุณต่อกันจึงมีน้อย โดยเฉพาะบุญคุณที่เคยช่วยเหลือกันด้านการเงิน ส่วนการไปลงคะแนนเพราะถูกชักนำจากผู้นำชุมชน หรือผู้นำชุมชนคอยทำตัวเป็นห้วคะแนนจะไม่ค่อยพบเห็นมากนัก อาจเป็นเพราะว่ากฎหมายเลือกตั้งทุกระดับได้มีบทบัญญัติห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่กระทำการใดๆ อันเป็นคุณหรือโทษแก่ผู้สมัคร เว้นแต่จะเป็นการกระทำตามอำนาจหน้าที่ หน่วยงานของรัฐจึงได้มีนโยบายและคำสั่งให้ข้าราชการในสังกัด ตลอดจนกำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้วางตัวเป็นกลางและไม่ให้ไปช่วยเหลือผู้สมัครรับเลือกตั้ง ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จึงทำให้บรรดาผู้นำชุมชนต้องยุติบทบาทของห้วคะแนนลงในยุคการเมืองปัจจุบัน

ด้านสภาพการเมือง กลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยที่ว่าในพื้นที่ที่มีการแข่งขันทางการเมืองสูง และมีการลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนมาก มักจะมีการหาเสียงโดยการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง รวมทั้งไม่เห็นด้วยที่กล่าวว่าในพื้นที่ที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีความเกี่ยวข้องกับ

นักการเมืองระดับชาติ มักจะมีการหาเสียง โดยการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง เช่น การจ่ายเงินซื้อเสียง การแจกของ ฯลฯ

ซึ่งความคิดเห็นดังกล่าว ไม่ตรงกับกลุ่มตัวอย่างของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับที่กล่าวเช่นนั้น จึงไม่สามารถที่สรุปได้ว่าความคิดเห็นของทั้งกลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับการแข่งขันทางการเมืองและการลงสมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งครั้งนี้ จะเหมือนกับการเลือกตั้งซ่อมที่จังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อปี พ.ศ. 2524 หรือไม่ ที่ได้มีการแข่งขันทางการเมืองสูงระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งในครั้งนั้นอดีต นายกรัฐมนตรีคนล่าสุด พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมนันท์ ลงสมัครรับเลือกตั้ง และมีการคาดหวังกันว่าการลงสมัครรับเลือกตั้งของอดีตนายกรัฐมนตรีผู้นี้ ก็คือการเตรียมตัวจะเพื่อกลับไปเป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง การวางแผนหาเสียงของพลเอกเกรียงศักดิ์ฯ จึงมีกลุ่มพ่อค้านักธุรกิจระดับชาติร่วมกับนักการเมืองท้องถิ่น นักการเมืองระดับชาติ เข้ามาสนับสนุนกันมาก ในขณะเดียวกันคู่แข่งของพลเอกเกรียงศักดิ์ คือ พ.ต.ท. บุญเลิศ เลิศปรีชา จากพรรคกิจสังคม ก็มี ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ลงมาหาเสียงให้ด้วยตนเอง และก็มีพ่อค้า นักธุรกิจ และนักการเมืองใหญ่ ในท้องถิ่นเข้ามาสนับสนุนด้วยเช่นกัน ความเข้มข้นของการต่อสู้จึงมีสูงมาก จนมีการประมาณกันไว้ว่า ในการเลือกตั้งครั้งนั้น ได้มีการใช้จ่ายเงินกันในรูปแบบต่าง ๆ รวมกัน ทุกฝ่ายประมาณ 57 ล้านบาท และหลังจากการเลือกตั้งครั้งนี้ผ่านไปแล้ว คำว่า “โรคร้อยเอ็ด” ซึ่งหมายถึงการที่ผู้สมัครทุ่มเงินซื้อเสียงจากผู้เลือกตั้งที่เป็นที่แพร่หลายไปทั่วประเทศไทย (สมบัติ จันทรวงศ์ 2536 : 186)

ด้านสภาพประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หาเสียงด้วยการจัดเลี้ยงและจัดมหรสพต่างๆ ถือเป็นเรื่องปกติ เพราะเป็นประเพณีและวัฒนธรรมไทย ตรงกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่เห็นด้วยตามที่กล่าว ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง “เลือกตั้งวิกฤติ: ปัญหา และทางออก” ของสมบัติ จันทรวงศ์ (2536: 191,192) ที่กล่าวว่าวิธีหาเสียงที่เริ่มเบี่ยงเบนออกไปจากมาตรฐานตามที่ทางราชการกำหนดไว้โดยตรงนั้น จะสังเกตเห็นได้ว่าล้วนแล้วแต่เป็นรูปแบบวิธีการหาเสียงที่มีรากฐานผูกพันอยู่กับขนบธรรมเนียมประเพณีของคนในชนบทไทยทั้งสิ้น เช่น การจัดเลี้ยง ซึ่งก็เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมท้องถิ่นของทุกภาคในประเทศไทยที่เจ้าบ้านจะต้องเป็นธุระจัดเลี้ยงน้ำหรือเลี้ยงอาหารแก่ผู้มาเยือนเพื่อแสดงความโอบอ้อมอารี แต่ในกรณีของการหาเสียงนั้นผู้สมัครหรือบริวาร จะต้องเป็นฝ่ายแสดงความเป็นคนมีใจกว้างขวางด้วยการ

เลี้ยงสุราและอาหารแก่ผู้ที่ตนเข้าไปหาเสี่ยงด้วยการเลี้ยงดูปู่เสือ ในทำนองนี้จึงอาจมีขอบเขตขนาดเล็กคือมีการเลี้ยงไปสนทนาไปในแวดวงของห้วคณะแนกับชาวบ้านไม่กี่คน จนไปถึงขนาดจัดงานเลี้ยงโต๊ะจีนขนาดใหญ่ที่มีผู้มาร่วมเป็นร้อย ๆ คน ซึ่งเมื่อได้เวลาที่เหมาะสมแล้ว ตัวผู้สมัครจะก้าวขึ้นเวทีปราศรัยหาเสียงหรือนำตัวผู้สมัครไปเลยก็ได้ แต่ไม่ว่ากรณีใดจะเห็นได้ว่าการเลี้ยงดูปู่เสือคือวิธีการที่เป็นธรรมชาติที่สุดอย่างหนึ่ง ภายใต้บริบทของสังคมไทยของการแสดงออกถึงความเป็นผู้มีน้ำใจของผู้สมัครรับเลือกตั้ง (สมบัติ จันทรวงศ์ 2536: 191-192)

ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าผลจากการที่พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545 ได้กำหนดเรื่องการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งด้วยการจัดให้มีมหรสพหรือ การรื่นเริงต่างๆรวมทั้งการเลี้ยงหรือการรับจัดเลี้ยง เป็นข้อห้ามตามมาตรา 57 ซึ่งหากผู้ใดฝ่าฝืนมีบทกำหนดโทษทั้งจำคุกและปรับตลอดจนเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง จึงทำให้ทั้งผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เกิดความรู้สึกว่า การหาเสียงด้วยการจัดเลี้ยงและจัดมหรสพไม่ใช่เป็นเรื่องปกติหรือเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมคนไทย เหมือนเมื่อก่อนแล้วก็เป็นได้

จึงสรุปได้ว่านอกเหนือจากความต้องการมีตำแหน่งเกียรติยศและชื่อเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งแล้ว ฐานะรายได้ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้สมัครรับเลือกตั้ง ตลอดจนระดับการศึกษาและทัศนคติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งสภาพสังคม การเมือง ประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่นในพื้นที่ 7 ตำบลของอำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ไม่ได้เป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อการเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่นครั้งนี้

3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่องพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ศึกษากรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ของ 7 ตำบล ในเขตพื้นที่อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2547 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ 3 ประเด็นด้วยกัน คือ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป และข้อเสนอแนะต่อการแก้ไขปัญหาคือพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบรูปแบบพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งที่ขัดต่อข้อห้ามในพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 ที่ผู้สมัครรับ

เลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลใช้ในการหาเสียง ตลอดจนได้ทราบว่าฐานะรายได้ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้สมัครรับเลือกตั้ง ตลอดจนระดับการศึกษา ทัศนคติของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง สภาพสังคม การเมือง วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น ตลอดจนความต้องการมีตำแหน่งเกียรติยศและชื่อเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง เป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่นอย่างไรบ้าง ซึ่งสามารถที่จะนำไปเป็นข้อมูลในการหามาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาก็ได้โดยตรง เพราะที่ผ่านมาหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบหรือเกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้ง อาจจะเน้นแค่เพียงรูปแบบและวิธีการในการณรงค์ต่างๆ เพื่อระดมคนไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้มากที่สุด เท่าที่จะทำได้เท่านั้น ส่วนในด้านการปฏิบัติ ปัญหาที่ว่าประชาชนจะเลือกผู้แทนกันอย่างไร ด้วยความกตัญญูอย่างไร จึงจะสมเหตุสมผล และวิธีเกณฑ์คนมาลงคะแนนเลือกตั้งของฝ่ายเจ้าหน้าที่และผู้สมัครรับเลือกตั้งจะเป็นประชาธิปไตยจริงๆหรือไม่ ดูจะไม่มีการให้ความสำคัญมากนัก

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งเน้นการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบและปัจจัยที่เอื้อต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ซึ่งเป็นการศึกษาวิจัยเฉพาะการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ของ 7 ตำบล ในเขตพื้นที่อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2548 เท่านั้น ดังนั้นข้อมูลหรือผลการวิจัย ที่ค้นพบ อาจจะไม่สามารถสรุปเป็นภาพรวมได้ว่าการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นทุกครั้ง พฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งจะมีลักษณะเช่นเดียวกันกับการเลือกตั้งครั้งนี้ทั้งหมด ข้อเสนอแนะในการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจเรื่องดังกล่าวในโอกาสต่อไป ควรทำการศึกษาวิจัยดังต่อไปนี้

3.2.1 ควรทำการศึกษาวิจัยในพื้นที่ที่กว้างขึ้น เช่น ในเขตพื้นที่ทั้งจังหวัด

3.2.2 ควรทำการศึกษาวิจัยเชิงทดลองในระหว่างที่มีการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น โดยก่อนการเลือกตั้ง ควรจัดให้มีการรณรงค์และอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 แก่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่อย่างจริงจัง และต่อเนื่อง หลังจากการเลือกตั้งแล้วให้ทำการสำรวจผลการเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้ง และสำรวจความคิดเห็นของผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้สมัครรับเลือกตั้งเกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้อต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้ง เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้ได้พบว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางคน ให้ข้อมูลว่าสาเหตุที่พบพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งบางรูปแบบน้อย และไม่เห็นด้วยกับปัจจัยบางอย่างที่เอื้อต่อการเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้ง เป็นผลมาจากการที่ได้รับการอบรมให้ความรู้จากหน่วยงานที่รับผิดชอบและ

เกี่ยวกับการเลือกตั้ง เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอ จังหวัด และคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงเป็นจุดที่น่าสนใจในการศึกษาวิจัยต่อไปว่าการรณรงค์และอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่นอย่างไร

3.3 ข้อเสนอแนะต่อการแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์เบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น

ในการวิจัยวิจัยเรื่องพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตพื้นที่อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ยังพบว่าการหาเสียงด้วยวิธีที่ผิดกฎหมายเลือกตั้งยังคงมีอยู่ไม่แตกต่างจากการเลือกตั้งระดับอื่นๆแม้จะมีไม่มากนัก แต่ก็นับเป็นปัญหาสำคัญอย่างยิ่งในยุคที่มีการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีอิสระในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ มีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง โดยรัฐเป็นผู้กำกับดูแลเท่าที่จำเป็นภายในกรอบของกฎหมาย

ดังนั้นการที่จะให้ปัญหาดังกล่าวหมดไปจากระบบการเมืองของไทยนั้นนับเป็นเรื่องยาก ซึ่งอาจต้องใช้ระยะเวลา และต้องเกิดจากการร่วมมือกันอย่างจริงจังทั้งภาคประชาชน ภาคราชการ และภาคการเมือง โดยเฉพาะการเมืองระดับประเทศจะต้องมีการปฏิรูปกันอย่างจริงจัง ในประเด็นที่เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์การกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง เพราะจากที่ผ่านมาการเมืองระดับประเทศ เปรียบเหมือนเป็นแม่แบบให้กับการเมืองระดับท้องถิ่น หากระบบการเมืองระดับประเทศมีการปรับปรุงแก้ไข สามารถทำให้กระบวนการเลือกตั้งมีความบริสุทธิ์ยุติธรรม เช่น มีการกำหนดนโยบายปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งอย่างจริงจัง ให้เหมือนกับนโยบายปราบปรามยาเสพติด ก็คงจะเป็นเรื่องที่ไม่ยากเช่นกัน ที่จะทำให้พฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่นลดน้อยลง นอกจากนั้นการให้ความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนการปลูกจิตสำนึกและสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองที่มีประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมให้ประชาชน โดยเริ่มตั้งแต่ระดับเยาวชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ก็มีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่ต้องทำควบคู่กันไป ยกตัวอย่างเช่น การปรับเปลี่ยนทัศนคติของประชาชนเกี่ยวกับการจัดเลี้ยงและจัดมหรสพในระหว่างการหาเสียงเลือกตั้ง ให้เป็นไปในทางที่ถูกต้อง เพราะหากประชาชนส่วนหนึ่งยังมีความเข้าใจว่าการกระทำดังกล่าวเป็นเรื่องปกติ เนื่องจากเป็นวัฒนธรรมที่อยู่เคียงคู่กับสังคมไทยมานาน ก็ยังคงเป็นช่องทางให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งใช้การหาเสียงด้วยวิธีนี้อยู่ต่อไป จึงทำให้เกิดปัญหาต่อการพัฒนาระบบการเมืองการปกครองของไทยในอนาคต

ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าอาจจะมีประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

3.3.1 สำหรับผู้รับผิดชอบจัดให้มีการเลือกตั้ง ได้แก่ คณะกรรมการการเลือกตั้ง องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่น เพื่อใช้ข้อมูลดังกล่าวในการกำหนดมาตรการสำหรับป้องกันและแก้ไขปัญหาการหาเสียงเลือกตั้งที่ผิดกฎหมายของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ตลอดจนจัดการเลือกตั้งด้วยความเป็นกลาง และให้เป็นไปโดยบริสุทธิ์ยุติธรรม

3.3.2 สำหรับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้แก่ประชาชนซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในฐานะที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ให้สามารถไปใช้สิทธิเลือกตั้งด้วยการตัดสินใจของตนเองอย่างรู้เท่าทัน และได้ตัวแทนที่สามารถไปทำหน้าที่แทนประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนตระหนักถึงปัญหาของการหาเสียงเลือกตั้งที่ผิดกฎหมาย ซึ่งมีผลกระทบต่อระบบการเมืองไทยในยุคปัจจุบันทุกระดับ โดยเฉพาะการเมืองระดับท้องถิ่น

3.3.3 สำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้ง เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาให้กระบวนการหาเสียงเลือกตั้งเป็นไปโดยบริสุทธิ์ยุติธรรม และไม่มีความผิดตามกฎหมายเลือกตั้ง

3.3.4 สำหรับสถาบันการศึกษา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจถึงวิธีการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ผิดกฎหมาย ตลอดจนได้ปลูกจิตสำนึกและสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองให้แก่ นักเรียน นักศึกษา ในการมีส่วนร่วมพัฒนาระบบการเมืองไทยให้มีประสิทธิภาพ ในอนาคต

3.3.5 สำหรับสื่อมวลชน เพื่อเป็นข้อมูลในการเผยแพร่ข่าวสารในการรณรงค์และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับรู้และเกิดความเข้าใจในการกระบวนการหาเสียงเลือกตั้งที่ถูกต้อง ไม่ขัดต่อข้อห้ามของกฎหมายเลือกตั้ง